రిజర్వేషన్లు దళితుల ప్రజాస్వామిక హక్కు

ప్రతిభ వైయక్తికం కాదు

సామాజికం

ఆంధ్రప్రదేశ్ పౌరహక్కుల సంఘం
1 అక్టోబర్ 1990

కులవ్యవస్థనూ, అగ్రకుల ఆధిపత్యాన్ని అంతం చేసేపోరాటం మౌలికమైన ప్రజాతంత్ర పోరాటం. అది ఈ దేశంలోని ప్రజాతంత్ర ఉద్యమం ముందున్న కర్తవ్యాలలో ఒకటి. ప్రభుత్వ విధానాలలో కులవివక్ష ఉండరాదని రాజ్యాంగంలోని అధికరణాలు 15 (1), 16 (1), 29 (2) లలో రాసుకున్నాం. అది సరిపోదు. నిజంగా కులవివక్ష పోవాలంటే, ఇన్నాళ్ళూ వివక్షకు గురైన వాళ్ళకు ప్రత్యేక సదుపాయాలు కల్పించాలి. రిజర్వేషన్లు ఆ సదుపాయాలలో ఒకటి. రిజర్వేషన్ల పరిరక్షణ కోసం, రిజర్వేషన్ల స్రక్రమమైన అమలుకోసం పోరాడడం ప్రజాతంత్ర ఉద్యమ బాధ్యతలు. కులవ్యతిరేక పోరాటంలో భాగంగా వీటిని అర్థం చేసుకోవాలి.

1986లో మనరాష్ట్రంలో మురళీధర్‌రావు కమీషన్ సిఫార్సులకు వ్యతిరేకంగా ఆందోళన జరిగినప్పుడు ఆంధ్రప్రదేశ్ పౌరహక్కుల సంఘం బాధ్యులు కొందరు రిజర్వేషన్ల పరిరక్షణ సమితి పేరు మీద ఒక వివరమైన కరపత్రం వేసారు. ఇప్పుడు మండల్ వ్యతిరేక ఆందోళన సందర్భంగా దానిని సవరించి పౌరహక్కుల సంఘం ప్రచురణగా అచ్చు వేస్తున్నాం.

ఆంధ్రప్రదేశ్ పౌరహక్కుల సంఘం.
(APCLC)

1 అక్టోబర్, 1990.

రిజర్వేషన్లు దళితుల ప్రజాస్వామిక హక్కు
ప్రచురణ : ఆంధ్రప్రదేశ్ పౌరహక్కుల సంఘం
కృష్ణాజిల్లా శాఖ

ప్రథమ ముద్రణ : అక్టోబర్ 1990
ప్రతులు : 5000
వెల : రూపాయి
ప్రతులకు -
ఎస్.ఎస్.సి. బోస్
డా. రామనాథం ఛాంబర్ ఆఫ్ లా
పెద్దిభొట్లవారి వీధి, గవర్నరుపేట
విజయవాడ - 520 002

కంపోజింగ్: ప్రింటిక

రిజర్వేషన్లు దళితుల ప్రజాస్వామిక హక్కు

మూడు సంవత్సరాల క్రితం ఆంధ్రరాష్ట్రంలో రిజర్వేషన్ వ్యతిరేక ఆందోళన నడిచింది. అప్పటి తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం మురళీధర్‌రావు కమీషన్ సూచనలను అనుసరించి వెనుకబడ్డ కులాలకు విద్యా, ఉద్యోగరంగాలలో రిజర్వేషన్‌ను 44 శాతానికి పెంచడానికి నిర్ణయించినప్పుడు దానిని వ్యతిరేకిస్తూ అగ్రకులాలకు చెందిన కొందరు విద్యార్థులు, విద్యావంతులు ఆందోళన నడిపారు. రిజర్వేషన్లు కల్పించడం వల్ల ప్రతిభావంతుల స్థానంలో అసమర్థులు, ప్రతిభలేని వాళ్ళు పైకొచ్చి దేశం నాశనం అయిపోతుందని వాదించారు. అగ్రకులాలలోని పేదవాళ్ళకు ఉద్యోగాలు దొరకకుండా పోతాయని అన్నారు. తమ ఆందోళనలో భాగంగా తాము ఎన్నడూ చేయని " నీచ" వృత్తులను నిరసనగా చేపట్టారు. బూట్లు తుడిచారు, రోడ్లు ఊడ్చారు, మూటలు మోసారు. తమ ప్రచారంలోనూ, ఆందోళనలోనూ అగ్రకుల అహంకారం ధ్వనించకుండా చూడాలన్న మొహమాటం సైతం లేకుండా ప్రవర్తించారు. మామూలుగా ఏ ప్రజా ఆందోళననూ సహించని ప్రభుత్వం ఆ ఉద్యమం పట్ల మటుకు చాలా సహనంతో వ్యవహరించడం అందరికీ కొట్టొచ్చినట్టు కనబడింది. మామూలుగా ఎవరు ఏ పోరాటం చేపట్టినా అందులో తప్పులెంచడానికి ముందుకొచ్చే పత్రికలు రిజర్వేషన్ వ్యతిరేక ఆందోళనను మటుకు చాలా సాదరంగా ఆహ్వానించాయి. బాహాటంగా సమర్థించాయి. వాళ్ళు ఎంచుకున్న ఆందోళనా రూపాల సృజనాత్మకతనూ, కళాత్మకతనూ కొనియాడాయి. వాళ్ళు చేసిన హింస తమ కళ్ళకు కనబడనట్టు నటించాయి. ఆందోళనకారులు హైకోర్టులో రిట్‌పిటిషన్ వేసి రాష్ట్ర ప్రభుత్వ నిర్ణయం రాజ్యాంగసమ్మతం కాదని కొట్టేయించారు. ఒక రిటైర్డు గుమాస్తా పెన్షన్ కోసం కోర్టులో కేసువేస్తే సుప్రీంకోర్టు దాకా లాగకుండా ఊరుకోని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఇంత ముఖ్యమైన విషయంలో హైకోర్టు తీర్పును వినమ్రంగా శిరసావహించి ఊరుకుంది. ఆ వినయాన్ని పత్రికలన్నీ కొనియాడాయి.

ఇవ్వాళ ఈ సంఘటనలన్నీ ఒక్కొక్కటి తిరిగి పునరావృతమౌతున్నవి. అయితే మండల్ కమీషన్ సిఫారసులను అమలు చేయాలన్నది కేంద్ర ప్రభుత్వం నిర్ణయం కావడం వల్ల ఈసారి రిజర్వేషన్ వ్యతిరేక ఆందోళన దేశమంతటా జరుగుతోంది. దాని మీద కేసు సుప్రీంకోర్టులో వుంది. నవంబర్ నెలలో కేసు వినబోతున్నట్టు సుప్రీంకోర్టు ప్రకటించింది. ఈ కేసుకు చాలా ప్రాముఖ్యం ఉండగలదు. 1951లో మొట్టమొదటిసారి, **చంపకం దొరైరాజన్** కేసులో రిజర్వేషన్లు భారతరాజ్యాంగంలోని 15 (1), 29 (2) అధికరణాలకు విరుద్ధమని సుప్రీంకోర్టు ప్రకటించినప్పటి నుండి ఈ విషయం వీధులలోనే కాక కోర్టులలోనూ నలుగుతోంది. ఒక జడ్జి చెప్పిన అభిప్రాయాలు ఇంకొక జడ్జి చెప్పకుండా తీర్పులు ఇస్తూ వున్నారు. అసలు ఈ విషయంలో సరైన తీర్పుచెప్పడానికి అవసరమైన సామాజికశాస్త్ర పరిజ్ఞానంకానీ, సామర్థ్యంకానీ, జడ్జీలకు లేవని జస్టిస్ ఎ.పి. సేన్ మొహమాటం వదిలిపెట్టి అన్నారు. అయినప్పటికీ తీర్పులు ఇస్తూనే వున్నారు. చంపకందొరై రాజన్ కేసు ఫలితంగా పార్లమెంటు మొట్టమొదటి రాజ్యాంగ సవరణను చేపట్టి అధికరణం 15 (4)ను రాజ్యాంగానికి చేర్చి "సామాజికంగా, విద్యాపరంగా వెనుకబడిన

తరగతులకు" రిజర్వేషన్లు ఇవ్వడాన్ని రాజ్యాంగబద్ధం చేసింది. ఆ తరువాత కూడా కోర్టులు రిజర్వేషన్లను సూత్రప్రాయంగా ఆమోదిస్తూ అదే సమయంలో మొత్తం రిజర్వేషన్లు 50 శాతం మించరాదని, వెనుకబడినతనానికి కులం ప్రమాణం కాజాలదనీ ఆంక్షలు పెడుతూ వచ్చాయి. జస్టిస్ డి.ఎ. దేశాయి మాటల్లోనే చెప్పాలంటే కోర్టుల వైఖరిని 'ఊగిసలాటగా' (dithering & vacillation) వర్ణించవచ్చు. ఎటొచ్చీ ఈ విమర్శకు జస్టిస్ దేశాయ్ కూడా మినహాయింపు కాదు. ఇప్పుడు మొత్తంగానే దేశంలో నెలకొన్న అప్రజాస్వామిక వాతావరణంలో సుప్రీంకోర్టు ఒక " అంతిమ తీర్పు" ఇచ్చే ప్రయత్నం చేయవచ్చు. ఆ తీర్పు దళితులకు అన్యాయం చేయకుండా చూడడం ప్రజాస్వామికవాదుల కర్తవ్యం.

గతంలో ఆంధ్రలో మనకున్న అనుభవాన్ని బట్టి రిజర్వేషన్ వ్యతిరేక ఆందోళనకారులు కోర్టు విచారణా సమయం సమీపించే కొద్దీ ఆందోళనను ఉధృతం చేసి కోర్టు మీద చాలా ఒత్తిడి పెడతారని ఊహించవచ్చును. మురళీధర్‌రావు కమీషన్ మీద వేసిన కేసులో వాదోపవాదాలు రాష్ట్ర హైకోర్టులో సాగుతున్నన్ని రోజులూ ఆ కేసువేసిన ఆందోళనకారులు రాష్ట్రమంతటా రాస్తారోకోలు, బందులు, బస్సుల విధ్వంసనం కొనసాగిస్తూనే వచ్చారు. పత్రికలు ఈ ఆందోళనను రిపోర్టు చేస్తూ ఇక కోర్టే రాష్ట్రాన్ని కాపాడాలని విజ్ఞప్తి చేస్తూ వచ్చాయి. "జడ్జీలూ మనుషులే" కాబట్టి ఈ ఒత్తిడి ప్రభావం వాళ్లమీద ఉండక తప్పదు. రిజర్వేషన్లను దళితుల ప్రజాస్వామిక హక్కుగా భావించేవారు ఈ వత్తిడిని ఎదుర్కొని భారత రాజ్యాంగానికి పునాదియైన విలువలను నిలబెట్టడంలో భారతప్రభుత్వానికి గల గురుతర బాధ్యతను గుర్తుచేయాలి. ఆ బాధ్యతను సక్రమంగా నిర్వర్తించేలా చేయడంలో కోర్టుకుగల బాధ్యతను కూడా గుర్తుచేయాలి. ఈ వాదోపవాదాలు కోర్టులలో సాగితే చాలవు, బజార్లలోనూ సాగాలి. సామాజిక సంఘర్షణ శాసనాల రూపమో, జీవోల రూపమో తీసుకున్నప్పుడు ఇటువైపో, అటువైపో రాజ్యాంగాన్ని అడ్డం పెట్టుకొని కోర్టుకుపోక తప్పదు. సంఘర్షణ రాజ్యాంగ వ్యాఖ్యానాల రూపం తీసుకోక తప్పదు. రాజ్యాంగం తనలో ఇముడ్చుకున్న ఆదర్శాలను, అణచివేతనూ, అభ్యుదయ విలువలను, అపరిమితమైన అధికారాన్నీ తిరిగి వ్యాఖ్యానించుకొని ఆ విరుద్ధ అంశాల వెనక దాగివున్న సామాజిక సంఘర్షణల కొనసాగింపుగా ప్రస్తుత సంఘర్షణను విశ్లేషించక తప్పదు. అప్పుడు ఆ సంఘర్షణ కోర్టు నాలుగుగోడల మధ్యనేకాక వీధిలోనూ జరగాల్సివుంటుంది. ఆ విషయం రిజర్వేషన్ వ్యతిరేకులు స్పష్టంగా గుర్తించారు. ప్రజాస్వామికవాదులే వెనకబడి వున్నారు.

మండల్ కమీషన్ సిఫారసులను వ్యతిరేకించేవాళ్ళు చేస్తున్న వాదనలను భారతరాజ్యాంగం ప్రకటించుకున్న విలువల నేపథ్యంలో పరిశీలిద్దాం. ఉద్యోగాలూ, విద్యాసంస్థలలో సీట్లూ, మనుషుల సామర్థ్యాన్నీ, ప్రతిభనూ బట్టి ఇవ్వాలనీ లేకపోతే దేశ భవిష్యత్తు దెబ్బ తింటుందని, ఒకవేళ కొందరికి ప్రత్యేకమైన సదుపాయాలేమైనా కల్పించదలుచుకుంటే అది ఆర్థిక ప్రాతిపదిక మీదనే తప్ప, కుల, మత తదితర సామాజిక అంశాల ప్రాతిపదిక మీద వుండరాదనీ, ఆ సదుపాయాలు సైతం స్కాలర్‌షిప్పులు, ట్యూషన్‌లు, ఉచిత హాస్టలు వసతి మొదలైన రూపాలలో వుండాలేకానీ రిజర్వేషన్లు ఇవ్వకూడదనీ మండల్ కమీషన్ వ్యతిరేకులు ప్రధానంగా వాదిస్తున్నారు.

సామర్థ్యం, ప్రతిభ మొదలైన మాటల అర్థం ఏమిటని ప్రస్తుతానికి వెతికే ప్రయత్నం చేయకుండా, రిజర్వేషన్ వ్యతిరేకులు చెపుతున్నదే ఆ మాటల అర్థమని కొద్దిసేపు అనుకుందాం. అట్లా అనుకున్నా ప్రభుత్వ విధానాలకు ఉండవలసిన భూమిక గురించి, సమాజంలోని అసమానతలను అంతం చేయవలసిన కర్తవ్యాన్ని గురించి, భారతరాజ్యాంగం ఇచ్చే ఆదేశాలకూ, ఈ వాదనకూ ఏమాత్రం పొంతనలేదని మొట్టమొదట గుర్తించాలి. ఇవ్వాళ మనం స్వతంత్ర భారతదేశంగా పరిగణిస్తూవున్నది అనేక పోరాటాల ఫలితంగా ఏర్పడింది. అందులో రాజ్యాధికారం కోసం జరిగిన రాజకీయ పోరాటమే కాక కార్మికులు, రైతులు, ఆర్థిక దోపిడీకి వ్యతిరేకంగా చేసిన పోరాటాలు, కులవ్యవస్థకూ, స్త్రీల కుటుంబ బానిసత్వానికి వ్యతిరేకంగా జరిగిన సామాజిక పోరాటాలు కూడా వున్నాయి. స్వాతంత్ర్యం అంటే తెల్లవాడిని పారద్రోలి నల్లదొరలు గద్దెనెక్కి కూచోవడం అని ప్రజలు ఆనాడు అనుకోలేదు. కుల రహిత సమాజం, స్త్రీ, పురుష సమానత్వం, దున్నేవానికే భూమినిచ్చే భూసంస్కరణలు, కార్మికులకు గౌరవప్రదమైన జీవితం, ఇవీ - ఇంకా అనేక ఆదర్శాలు ఆ పోరాటంలో భాగం అయ్యాయి. ఇవన్నీ సాధించినదే నిజమైన స్వాతంత్ర్యమని ఆనాడు ప్రజలు భావించారు; జాతీయోద్యమ నాయకులంతా ప్రకటించారు. వివేకానందుని నుండి గాంధీదాకా, గాంధీ నుండీ కమ్యూనిస్టులదాకా, కమ్యూనిస్టులనుండి అంబేద్కర్‌దాకా అందరి రచనలనుండీ, ఉపన్యాసాలనుండీ ఈ అభిప్రాయాలను ఉటంకించవచ్చును. స్వతంత్ర భారతం ప్రజలలో కొందరిని ప్రతిభావంతులుగా గుర్తించి వాళ్ళ చేతిలో పదవులు, ఉద్యోగాలు, సాంకేతిక సాధనాలు పెట్టి వాళ్ళ పురోగమనాన్నే దేశప్రగతిగా భావిస్తుందని ఆనాటి జాతీయోద్యమంలో ఏ ఒక్కరూ అనుకోలేదు. అన్ని రకాల అసమానతలకూ నిలయమైన ఈ దేశంలో అసమానతలను పారద్రోలి సమానత్వాన్ని సాధించనిదే ఆ స్వాతంత్ర్యం నిజమైన స్వాతంత్ర్యం కాదని భావించారు. ఇవ్వాళ ఆ విలువలను తిరస్కరించే వాళ్ళు భారత జాతీయోద్యమానికి నిజమైన వారసులు కారు.

ప్రస్తుత సంఘర్షణ భారతప్రజల సుదీర్ఘమైన పోరాటాల చరిత్ర మనకు అందించిన విలువల వారసత్వాన్ని గురించిన సంఘర్షణ. చరిత్రలో పుట్టి, రాజ్యాంగంలో నిక్షిప్తమైన ఆ విలువలే భారతరాజ్యాంగానికి జీవనాడి వంటివని సుప్రీంకోర్టు పలుమార్లు అని వుంది.

I. భారతరాజ్యాంగం – కోర్టులు – రిజర్వేషన్లు :

సామాజిక సమానత్వాన్ని గూర్చి చర్చించేటప్పుడు భారతరాజ్యాంగంలోని అధికరణాలు 38,46 చాలా ముఖ్యమైనవి.

38(1) : సామాజిక, ఆర్థిక, రాజకీయ న్యాయం జాతి జీవనంలోని అన్ని వ్యవస్థల లక్షణం అయినటువంటి సమాజాన్ని ప్రయత్నపూర్వకంగా నిర్మించి, సంరక్షించి తద్వారా ప్రజల క్షేమాన్ని పెంపొందించడం ప్రభుత్వం కర్తవ్యం.

(2) : ప్రత్యేకించి, స్థితిగతులలోనూ, సౌకర్యాలలోనూ, అవకాశాలలోనూ, సమాజంలోని వ్యక్తుల మధ్యనేకాక, వివిధ వృత్తులననుసరించే, లేక వివిధ ప్రాంతాలలో నివసించే, వర్గాల మధ్యవున్న అంతరాలను తొలగించడం ప్రభుత్వం కర్తవ్యం.

(ఇందులో రెండవ క్లాజు 1978లో, 44వ రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా చేర్చబడింది.)

46 : సమాజంలోని బలహీనుల యొక్క, ప్రత్యేకించి షెడ్యూల్డు కులాలు, తెగల యొక్క, విద్యా అవసరాలను, ఆర్థిక అవసరాలను ప్రభుత్వం ప్రత్యేక శ్రద్ధతో సాధించాలి. వాళ్ళను సామాజిక అన్యాయాల నుండి అన్నిరకాల దోపిడీ నుండీ కాపాడాలి.

ఈ రెండు అధికరణాలు ఆదేశిక సూత్రాల జాబితాలో వున్నాయి. ఆదేశిక సూత్రాలు దేశపరిపాలనలో మౌలికమైనపాత్ర నిర్వహిస్తాయనీ, చట్టాలు చేసేటప్పుడు ప్రభుత్వం ఈ సూత్రాలను అనుసరించి చేయాలనీ అధికరణం 37 అంటుంది. రాజ్యాంగం ముందుమాటలో చెప్పుకున్న ఆదర్శాలను సాధించడానికి అనుసరించాల్సిన బాటను ఆదేశిక సూత్రాలు నిర్దేశిస్తాయని సుప్రీంకోర్టు కేశవానంద భారతి కేసునుండి చెప్తూ వస్తూవుంది. రిజర్వేషన్లు 50 శాతం మించరాదని సుప్రీంకోర్టు **బాలాజీ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ మైసూరు** (1963) కేసులో చెప్పిందని చాలామంది ఉటంకిస్తూ వున్నారుకానీ, అదే తీర్పులో రిజర్వేషన్లు చేసేటప్పుడు అధికరణం 46లోని ఆదేశాన్ని ప్రధానంగా దృష్టిలో వుంచుకోవాలని సుప్రీంకోర్టు చెప్పిన సంగతి ఎవ్వరూ ఉటంకించరు!

సామాజిక, ఆర్థిక, రాజకీయ న్యాయం సాధించాలనీ, స్థితిగతులలోనూ, సౌకర్యాలలోనూ, అవకాశాలలోనూ వున్న అంతరాలను తొలగించాలనీ, షెడ్యూల్డు కులాలు, తెగలతో సహా బలహీన వర్గాల విద్యా, ఆర్థిక అవసరాలను తీర్చడంలో ప్రత్యేక శ్రద్ధ చూపాలనీ రాజ్యాంగం **ఇంత** స్పష్టం చేసిన తరవాత కులం ప్రాతిపదికమీద రిజర్వేషన్లను ఏమని వ్యతిరేకిస్తారు? ఈ వ్యత్యాసాలు, అంతరాలు ఏర్పడడానికి ఆర్థిక అసమానతలు ఒక కారణమైతే, కుల వ్యవస్థ కూడా కారణం కాదా? ఆర్థికవివక్ష ఒక్కటే దేశంలో పోగొట్టవలసిన వివక్ష అని రాజ్యాంగకర్తలు భావించలేదు. సామాజిక, ఆర్థిక, రాజకీయన్యాయం అనే కీలకమైన ఆదర్శం రాజ్యాంగం ముందు మాటలోనూ, అధికరణం 38లోనూ కూడా వుంది. మన చరిత్రలో కేవలం ఆర్థిక అసమానతలు, దోపిడీయేకాక సామాజిక వివక్ష, రాజకీయ వివక్ష కూడా వున్నాయన్న గుర్తింపు ఇక్కడ వుంది. ఈ అన్యాయానికి ప్రధానమైన ప్రాతిపదిక కులవ్యవస్థ అనే విషయం అందరికీ తెలుసును. కానీ గుర్తించడానికి ఎవరూ సిద్ధంగా లేరు. ముఖ్యంగా కోర్టులు సిద్ధంగా లేవు. రిజర్వేషన్ల విషయంలో ఇప్పటికి పదమూడుసార్లు సుప్రీంకోర్టును కదలించడం జరిగింది. ఇందులో పన్నెండు, రిజర్వేషన్లకు వ్యతిరేకంగా వేసిన కేసులమీద అప్పీళ్లుకాగా చివరిది **వసంత్‌కుమార్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ కర్నాటక** అనేకేసులో, కర్నాటక రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సుప్రీంకోర్టు జడ్జిల సలహాకోసం చేసిన అభ్యర్థన (1985). ఈ చివరి అభ్యర్థనలో జస్టిస్ చిన్నప్పరెడ్డిగారు వెలిబుచ్చిన వివరమైన అభిప్రాయాన్ని మినహాయిస్తే వేరే ఏ ఒక్కకేసులో ఏ ఒక్క న్యాయమూర్తి కూడా మనదేశంలో సామాజిక వెనుకబాటుతనానికి కుల వ్యవస్థ ప్రధానమైన కారణం అని ఊగిసలాట లేకుండా ఒప్పుకోవడానికి సిద్ధంగా వున్నట్టు కనిపించదు.

కులవ్యవస్థ శూద్ర, పంచమ కులాలను సామాజికంగా నీచంగా చూసింది. రాజకీయంగా హక్కులు లేకుండా చేసింది. వాళ్ళు చదువుకోడానికి వీలులేదు,

ఆస్తికలిగి వుండడానికి వీలులేదు, ఆయుధాలు ధరించడానికి వీలు లేదు, ఉన్నత హోదాగల ఉద్యోగాలు చేయడానికి వీలులేదు. చివరికి గుళ్ళలోకి పోవడానికి కూడా వీలు లేదు. ఈ అన్యాయం అన్ని కాలాలలో ఒకే రకంగా లేకపోయినా హైందవ సామాజిక వ్యవస్థలో ఎప్పుడూ వుండనే వుంది. ధర్మశాస్త్రాలూ, పవిత్ర గ్రంథాలూ దీనిని సిద్ధాంతీకరించాయి. ఈ కుల వ్యవస్థను నాశనం చేయడం అనేది భారత రాజ్యాంగం ప్రభుత్వానికి ఆదేశించిన కర్తవ్యాలలో ముఖ్యమైనది. ఈ ఆదేశం వెనుక కుల వ్యవస్థకు వ్యతిరేకంగా దేశంలో జరిగిన పోరాటాల చరిత్ర వుంది. ఏ రాజకీయాధికారం నుంచి శూద్రులను. వెలివేసారో ఆ అధికారం కోసం, ఏ ఉద్యోగాలనుండీ, హోదానుండీ, విద్యనుండీ వెలివేసారో వాటికోసం, ఏదేవుడి సమక్షం నుండి వెలివేసారో ఆ సాన్నిధ్యంకోసం అనేక పోరాటాలు జరిగాయి. వాటి ఫలితంగాను, చారిత్రికమార్పుల ఫలితంగానూ కులవ్యవస్థ కొంత సడలి శూద్రులకు కొన్ని హక్కులు వచ్చాయి. కొన్ని శూద్ర కులాలకు అగ్రకుల స్థాయి లభించింది. అయితే ఎప్పుడూ మరికొందరు సామాజిక బహిష్కృతులు వుండనే వున్నారు. ఏ ప్రాతిపదికమీద వారు బహిష్కృతులయ్యారో అదే ప్రాతిపదిక మీద వాళ్ళకు తిరిగి గౌరవ ప్రదమైన జీవితంలోనికి ప్రవేశం కల్పించడం భారత ప్రజాస్వామ్యం చారిత్రక కర్తవ్యం. ఈ ఆరాటం అధికరణ 38లోనూ, 46లోనూ ఉన్న ఆదేశిక సూత్రాల వెనకవుంది. మండల్ కమీషన్ సిఫారసు వెనుక కూడా వుంది. చరిత్రను మర్చిపోయి ఆర్థిక వివక్ష ఒక్కటే రాజ్యాంగం గుర్తించిన వివక్ష అనడంలో అర్థం లేదు.

ఈ ఆదేశికసూత్రాలే కాక భారత రాజ్యాంగం కుల వివక్షకు వ్యతిరేకంగా ప్రాథమిక హక్కులు కూడా కల్పించింది. విద్యా, ఉద్యోగ రంగాలలో తరతరాలుగా ప్రబలంగా వుండిన కులవ్యవస్థ ఇక చెల్లదంటూ అధికరణాలు 15(1), 16(1), 29(2) లలో పేర్కొనింది. విచిత్రం ఏమిటంటే కులవివక్షను నిషేధించే ఈ ప్రాథమిక హక్కులు ఇవ్వాళ అగ్రకులాల చేతిలో రిజర్వేషన్లకు వ్యతిరేకంగా ఒక వాదనగా ఉపయోగపడుతున్నాయి. చట్టం అందరికీ సమానంగా వర్తించాలనీ, అందరికీ సమానమైన సంరక్షణ కల్పించాలనీ చెప్పే అధికరణం 14ను భూస్వాములు భూసంస్కరణలకు వ్యతిరేకంగా వాడుకోలేదా! సమాజంలో బలహీనులకు సహాయపడడానికి ఉద్దేశించిన శాసనాలను వాళ్ళకు వ్యతిరేకంగానే బలవంతులు వాడుకోవడం చరిత్రలో తరచు జరుగుతూనే వుంటుంది. దేశంలో కులవ్యవస్థ లేకపోతే, అగ్రకులాలు చదువును, రాజ్యాదీకారాన్నీ, గౌరవప్రదమైన ఉద్యోగాలను నూటికి 27% కాదు, 50%కాదు, నూటికి 100% తమకే రిజర్వు చేసుకోకపోతే, భారతరాజ్యాంగంలో 15(1), 16(1), 29(2) అసలు వుండవే కావు. ఆ సంప్రదాయక రిజర్వేషన్లను సమీప భవిష్యత్తులోనైనా తొలగించాలంటే చదువునుండి ఉద్యోగాలనుండి బహిష్కృతులైన వారికి ఆయారంగాలలో రిజర్వేషన్లు కల్పించాలని శాసనం చేస్తే ఆ శాసనం 15(1)కి, (16(1)కి, 29(2)కు వ్యతిరేకం అని అగ్రకులాలే కోర్టుకు ఎక్కుతున్నారు.

భారతరాజ్యాంగాన్ని రూపొందించినప్పుడు అధికరణం 15లో మూడు క్లాజులు మటుకు వుండేవి.

15(1) : పౌరులపట్ల ప్రభుత్వం జాతి, మత, లింగ, కుల, ప్రాంతాల ప్రాతిపదిక మీద వివక్ష పాటించడానికి వీలులేదు.

(2) : జాతి, మత, లింగ, కుల, ప్రాంతాల ప్రాతిపదిక మీద పౌరులెవ్వరికీ కూడా-

(అ) : దుకాణాలు, హోటళ్లు, ప్రదర్శన స్థలాల్లోకి ప్రవేశంకానీ;

(ఆ) : బావుల, చెరువుల, స్నానస్థలాల, ప్రజావసరాల నిమిత్తం నిర్మించిన బహిరంగ ప్రదేశాల, మొత్తంగానో పాక్షికంగానో ప్రభుత్వం ఖర్చుతో నిర్మించిన బహిరంగ ప్రదేశాల ఉపయోగంగానీనిరాకరించడానికి వీలులేదు.

(3) : అయితే, స్త్రీలకోసం, పిల్లలకోసం ప్రభుత్వం కల్పించే ప్రత్యేక సదుపాయాలకు ఈ అధికరణం అడ్డురాదు.

అన్నిరకాల వివక్షను పేరుపేరునా పేర్కొని ఈ అధికరణం నిషేధించిందికానీ ఇది ప్రధానంగా కుల వ్యవస్థను గురించి మాట్లాడుతోందని 15(2) ను చూస్తేనే అర్థమవుతుంది. అయినా సుప్రీంకోర్టుకు మట్టుకు ఎంత గింజుకున్నా అర్థం కాలేదు. సుప్రీంకోర్టు రిజర్వేషన్లపై ఇచ్చిన తీర్పులలో భారతసామాజిక వ్యవస్థ యొక్క చరిత్రను గుర్తించ నిరాకరించిందని జస్టిస్ ఇ.ఎస్. వెంకట్రామయ్య వెలిబుచ్చిన అభిప్రాయంతో ఏకీభవించక తప్పదు.

అధికరణం 16లోని అయిదు క్లాజులలో, మూడు మట్టుకె ప్రస్తుత వివాదానికి అవసరం.

16(1) : ఏ ప్రభుత్వ ఉద్యోగం విషయంలోనైనా, పదవి విషయంలోనైనా పౌరులందరికీ సమాన అవకాశాలు వుండాలి.

(2) : పౌరులెవ్వరినీ కూడా జాతి, కుల, మత, లింగ, వంశ, ప్రాంతాల ప్రాతిపదిక మీద ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలకు కానీ, పదవులకు కానీ అనర్హులుగా భావించకూడదు, వివక్ష పాటించకూడదు.

(3) : ....

(4) : అయితే, ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలలోనూ, పదవులలోనూ తగు ప్రాతినిధ్యం లేని వెనుకబడిన వర్గాలకు రిజర్వేషన్లు కల్పిస్తే దానికి ఈ అధికరణం అడ్డంరాదు.

(5) : ....

ఈ అధికరణం కూడా అన్నిరకాల వివక్షనూ పేరు, పేరునా పేర్కొన్నా ఉద్యోగాలకు, పదవులకు మనుషులలో కొందరిని అనర్హులుగా భావించింది కులం ప్రాతిపదిక మీద కాబట్టి, ఇది కూడా కుల వ్యవస్థ గురించే ప్రధానంగా మాట్లాడుతుంది. 16(4)లో వెనుకబడిన వర్గాలు అని పేర్కొన్నవి కులాలు కాజాలవని ఎవరెంత వాదించినా అవి ప్రధానంగా కులాలేనని మన చరిత్రే చెప్తుంది.

అధికరణం 29లో రెండవ క్లాజు మట్టుకే ప్రస్తుత వివాదానికి అవసరం.

29(1) : ....

(2) : ప్రభుత్వం నిర్వహించే, లేక ప్రభుత్వ ఆర్థిక సహాయం పొందే, ఏ విద్యాసంస్థలోనైనా ఒకవ్యక్తికి మతం, జాతి, కులం లేక భాష కారణంగా ప్రవేశం నిరాకరించడానికి వీలులేదు.

శతాబ్దాలుగా కులవివక్షకు గురైన శ్రామిక ప్రజానీకానికి విద్య, ఉద్యోగరంగాలలో ప్రవేశ హక్కు కల్పించడం కోసం ఉద్దేశింపబడ్డ ఈ ప్రాథమిక హక్కులను వాళ్ళకంటే ఎక్కువగా, వాళ్ళకే వ్యతిరేకంగా వాడుకున్నది అగ్రకులాలే. పూర్తిగా బ్రాహ్మణ ఆధిక్యత చెల్లామణీ అయిన మద్రాసు రాష్ట్రంలో బ్రాహ్మణేతరులకు విద్యారంగంలో ప్రవేశం కల్పించడం కోసం రిజర్వేషన్లు కల్పిస్తే అది 15(1)కి, 29(2)కు వ్యతిరేకం అంటూ శ్రీమతి చంపకం దొరైరాజన్ స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన కొద్దికాలానికే కోర్టుకెక్కింది. సుప్రీంకోర్టు ఆమె వాదనను అంగీకరించి రిజర్వేషన్‌ను కొట్టేసింది. అప్పుడు భారత పార్లమెంటు 1951లో మొట్టమొదటి రాజ్యాంగసవరణను తీసుకొచ్చి, 15(4)ను భారతరాజ్యాంగానికి చేర్చింది.

15(4) : షెడ్యూల్డు కులాలు, తెగలు లేక సామాజికంగాను, విద్యాపరంగానూ వెనుకబడ్డ వర్గాల పురోగమనం కోసం ప్రభుత్వం ఏమైనా ప్రత్యేక సదుపాయాలు కల్పిస్తే అది ఈ అధికరణానికి విరుద్ధంకాదు.

కులవివక్ష పాటించడానికి వీలులేదని అధికరణం 15(1)లో ఇచ్చిన ప్రాథమిక హక్కు వాస్తవం కావాలంటే ఇన్నాళ్ళూ కుల వివక్షకు గురి అవుతూ వున్నవారికి ప్రత్యేక సదుపాయాలు కల్పించడం అవసరమని కొంచెం ఆలోచిస్తే అర్థమవుతుంది. అంటే 15(4)ను కొత్తగా రాజ్యాంగానికి చేర్చనవసరం లేదనీ, అది 15(1)లో అంతర్లీనంగా వుండనేవుందని అనిపిస్తుంది. సుప్రీంకోర్టు ఈ అవగాహనకు ఎదగడానికి పాతికేళ్ళు పట్టింది. **స్టేట్ ఆఫ్ కేరళ వర్సెస్ ఎన్.ఎమ్. థామస్** (1976) కేసులో, జస్టిసు రే, మాథ్యూ, ముర్తాజాఫజల్ అలీ, బేగ్, కృష్ణ అయ్యర్‌లు ఈ అభిప్రాయానికి వచ్చారు. అంతవరకు మట్టుకు 15(4) కానీ, 16(4)కానీ ప్రభుత్వానికి రిజర్వేషన్లు కల్పించే అవకాశాన్ని మాత్రమే కల్పిస్తాయనీ, కులవివక్ష పోవాలంటే రిజర్వేషన్లు కల్పించితీరాలని రాజ్యాంగం చెప్పలేదనీ సుప్రీంకోర్టు భావిస్తూవచ్చింది.

మొదటి రాజ్యాంగసవరణ జరిగినప్పటినుండి రిజర్వేషన్లకు సంబంధించి సుప్రీంకోర్టు రెండు సందేహాలతో కొట్టుమిట్టాడుతోంది. సామాజికంగానూ, విద్యాపరంగాను వెనకబడ్డ వర్గాలు ఏవని గుర్తించడానికి కులం ఏకైక లేక ప్రధాన ప్రాతిపదిక కాగలదా అనేది ఒక సందేహం. మొత్తం రిజర్వేషన్లకు ఒక గరిష్ఠ పరిమితి వుండనక్కరలేదా అనేది రెండో సందేహం. ఈ రెండు సందేహాలకు **బాలాజీ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ మైసూరు** (1963)కేసులో, జస్టిస్ గజేంద్రగడ్కర్ సమాధానం చెప్పారు. వెనుకబాటుతనాన్ని గుర్తించడానికి కులం కూడా ఒక ప్రమాణం కాగలదు కానీ అదే ఏకైక లేదా ప్రధాన ప్రమాణం కాజాలదని ఆయన అన్నారు. ఆ తరవాత వచ్చినటువంటి **చిత్రలేఖ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ మైసూరు** (1964) కేసులో జస్టిస్ కోకా సుబ్బారావు మరొకడుగు వెనుకకు వేసి అసలు కులాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోకుండానే వెనుకబాటుతనాన్ని నిర్ణయించినా అందులో తప్పేమీలేదని తీర్పు చెప్పారు. 15(4)లో వెనుకబడిన వర్గాలు అన్నమాట ప్రయోగించారనీ, కులాన్నే ఉద్దేశించి వుంటే కులం అని వుండేవారనీ ఆయన అన్నారు. విజ్ఞులైన సుబ్బారావుగారు మొదటి రాజ్యాంగసవరణ సందర్భంలో "వెనుకబడ్డ వర్గాలు అనేవి కొన్ని కులాల సముదాయం తప్ప మరేమీకాదు" అని డా॥ అంబేద్కర్ వెలిబుచ్చిన అభిప్రాయాన్ని పట్టించుకున్నట్టు లేరు.

రిజర్వేషన్లకు గరిష్ఠ పరిమాణం వుండనక్కరలేదా అనే ప్రశ్నకు కూడా బాలాజీ కేసులో జస్టిస్ గజేంద్రగడ్కర్ సమాధానం ఇచ్చినట్టు చెప్తారు. మొత్తం రిజర్వేషన్లు 50% మించి వుండరాదని ఆయన అన్నాడని ఆనాటినుండి ఈనాటిదాకా కోర్టులోనూ, కోర్టు బయటా వాదిస్తున్నారు. కానీ నిజానికి ఆయన అంత స్పష్టమైన సమాధానం ఏమీ చెప్పలేదు. తాను చాలా సంశయంతో చెప్తున్నానని అంటూ "సాధారణ పరిస్థితులలోనూ, స్థూలంగానూ చెప్పాలంటే ప్రత్యేక సదుపాయాలు 50% మించి వుండరాదు" అని మాత్రమే ఆయన అన్నారు.

సుప్రీంకోర్టు ఏమన్నా, రాజకీయ నిర్ణయాలు సామాజిక పరిస్థితులకు స్పందించక తప్పదు కాబట్టి వివిధ రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ప్రధానంగా కులం ప్రాతిపదిక మీదనే రిజర్వేషన్లు కల్పిస్తూవచ్చాయి. ఏకులాలు వెనుకబడినవని నిర్ణయించడానికి విద్యారంగంలో వెనుకబాటుతనాన్ని, సామాజిక ఆచారాలలో వెనుకబాటుతనాన్ని ప్రధాన ప్రమాణాలుగా తీసుకున్నాయి. సుప్రీంకోర్టు ప్రవచనాలకూ ఈ రాజకీయ ఆచరణకూ మధ్యనున్న వైరుధ్యాన్ని వాడుకొని అగ్రకులాల వాళ్ళు ఎప్పటికప్పుడు రిజర్వేషన్లకు వ్యతిరేకంగా రిట్‌పిటిషన్లు వేస్తూవచ్చారు. 1970 తర్వాతే సుప్రీంకోర్టు తన అవగాహనను కొద్దిగా మార్చుకుంది. వెనుకబాటుతనాన్ని నిర్ణయించడానికి కులమే ఏకైక లేక ప్రధాన ప్రమాణం కాజాలదన్న అభిప్రాయాన్ని ఇప్పటికీ వదులుకోలేదు కానీ వేరే ప్రమాణాల్ని ఉపయోగించినప్పటికీ కొన్ని కులాలు మొత్తంగా వెనుకబడినవని నిర్ధారిస్తే అప్పుడు కులం ప్రాతిపదికమీద రిజర్వేషన్లు కల్పించడంలో తప్పేమీలేదని సుప్రీంకోర్టు **రాజేంద్రన్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ మద్రాసు** (1968), **స్టేట్ ఆఫ్ ఆంధ్రప్రదేశ్ వర్సెస్ బలరామ్** (1972) కేసులలో అనింది. **పెరియకరుప్పన్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ తమిళనాడు** (1971) కేసులో మరింత స్పష్టంగా కులం కూడా ఒక వర్గమేనంటూ "మనదేశంలో సామాజికంగానూ, విద్యాపరంగానూ వెనుకబడిన కులాలు అనేకం వున్నాయనేది కాదనలేని వాస్తవం, వాటి వునికిని కాదనడం వాస్తవాలను కాదనడం అవుతుంది" అనింది. సామాజిక వెనుకబాటు తనానికి, పేదరికం ప్రమాణం కాజాలదంటూ **జానకీ ప్రసాద్‌పరిము వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ జమ్ము అండ్ కాశ్మీర్** కేసులో సుప్రీంకోర్టు ఈ విధంగా వాదించింది. "పేదరికాన్నే ఏకైక ప్రమాణంగా తీసుకొనేట్టయితే భారతజనాభాలో అత్యధిక శాతాన్ని సామాజికంగానూ, విద్యాపరంగాను వెనుకబడినవారుగా గుర్తించవలసి వుంటుంది. అప్పుడు ఆర్థిక ప్రాతిపదిక మీద కల్పించే రిజర్వేషన్లు సామాజికంగాను, విద్యాపరంగాను అభివృద్ధి చెందినవారిగా అందరూ భావించేవారికి కూడా వర్తిస్తాయి. ఇది అసంబద్ధమైన పరిస్థితి."

రిజర్వేషన్లకు 50% గరిష్ఠ పరిమితి వుండాలన్న సూచనను కూడా తరవాత కాలంలో సుప్రీంకోర్టు నిర్ద్వందంగా తిరస్కరించింది. **స్టేట్ ఆఫ్ కేరళ వర్సెస్ ఎన్.ఎమ్.థామస్** కేసులో జస్టిసు రే, బేగ్, ముర్తాజాఫజల్ అలీ, కృష్ణ అయ్యర్‌లు అటువంటి పరిమితి చెల్లదన్నారు. "ఒక రాష్ట్రంలో వెనుకబడ్డ తరగతుల జనాభా 80% వుంటే వాళ్ళకు 80% ఉద్యోగాలలో రిజర్వేషన్లు కల్పించాలని ఆ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిర్ణయించుకుంటే అది తప్పవుతుందా" అని జస్టిస్ ఫజల్ అలీ ప్రశ్నించారు. **వసంత్ కుమార్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ కర్ణాటక** కేసులో తన అభిప్రాయాన్ని చెపుతూ జస్టిస్

చిన్నప్పరెడ్డి రిజర్వేషన్లకు గరిష్టపరిమితిని నిర్ణయించే అధికారం కోర్టుకు ఎవరిచ్చారని ప్రశ్నించారు. రిజర్వేషన్లు 40% 50%, 60% దాటడానికి వీలులేదని నిర్దేశించడానికి కోర్టుకు ఆధారలేమీ లేవని ఆయన అన్నారు. రాజ్యాంగాన్ని వ్యాఖ్యానించడంలో సామర్థ్యం వుంటే చాలదని, మనం వ్యాఖ్యానిస్తున్న రాజ్యాంగం 20వ శతాబ్దపు మధ్య భాగంలో ఒక సామ్రాజ్యవాద వ్యతిరేక పోరాటంలో నుంచి పుట్టిందనీ, ఇంతకంటే ఉన్నతమైన ప్రపంచం కోసం అన్వేషించిన విప్లవాల చేత ప్రభావితమైందనీ, అందరికీ సామాజిక, ఆర్థిక, రాజకీయ న్యాయం కల్పించాలన్న ఆదర్శానికి అది కట్టుబడి వుందనీ జ్ఞాపకం వుంచుకోవాలని ఆయన అన్నారు.

II. ప్రతిభ :

ఇకపోతే, రిజర్వేషన్ల వల్ల ప్రతిభపోతుందన్న వాదనకు వద్దాం. మనది ప్రజాస్వామ్యం అని గర్వించే వాళ్ళు అన్ని విషయాల గురించీ ప్రజాస్వామికంగా ఆలోచించడం నేర్చుకోవాలి. ప్రతిభను గురించి సామర్థ్యం గురించి కూడా ప్రజాస్వామికంగా ఆలోచించడం నేర్చుకోవాలి. రిజర్వేషన్ల మీద కాలేజిసీట్లు, ఉద్యోగాలు సంపాదించుకునే వాళ్ళకు ప్రతిభ వుండదనీ, ప్రతిభగల అగ్రకులాల యువకులకు తత్ఫలితంగా సీట్లు, ఉద్యోగాలు రాకుండాపోయి దేశం నష్టపోతుందనీ వాదిస్తున్నారు. ఈ వాదన ఎక్కడిదాకా పోతూవుందంటే అగ్రకులాలకు మాత్రమే ప్రతిభ వుంటుందని, ఇతరులు చేతకాని వాళ్ళని స్పష్టంగా ధ్వనించడం మొదలైంది. రిజర్వేషన్లు ఎయిడ్స్ అంత ప్రమాదకమైన వ్యాధి అని వెనుకబడిన కులాల్లో పుట్టి రిజర్వేషన్లమీద వైద్యులైన వాళ్ళు కాలు తీయమంటే కన్ను తీసేస్తారని, ఇంజనీర్లు వంతెనలు కడితే కూలిపోతాయనీ పోస్టర్లు, ప్లేకార్డులు ప్రదర్శిస్తున్నారు. పత్రికలలో కార్టూన్లు వేస్తున్నారు. మండల్ కమీషన్ సిఫారసుల అమలు జాతి వినాశనానికి నాంది పలుకుతుందని అరుణ్‌శౌరి వంటి మేధావులు అసహ్యకరమైన ప్రచారం చేస్తున్నారు. అగ్రవర్ణాల కుల అహంకారం పట్టంకట్టుకొని నిరాఘాటంగా దేశరహదారుల మీద ఊరేగుతోంది.

తిట్టుకు తిట్టుతో సమాధానం చెప్పడమే తేలిక. 43 ఏళ్ళగా ఈ దేశాన్ని పరిపాలిస్తున్న వాళ్ళలో అత్యధికులు అగ్రవర్ణాలకు చెందినవాళ్ళే. రాజకీయ నాయకులేకాదు పారిశ్రామికవేత్తలు, వ్యాపారస్తులు, భూస్వాములు, వైజ్ఞానికులు, బ్యూరోక్రాట్లు, సాంకేతికనిపుణులు, యావత్ భారత భాగ్య విధాతలు 99% వాళ్ళే. 43 ఏళ్ళలో వాళ్ళు దేశాన్ని ఎక్కడిదాకా తెచ్చారో చూస్తూనే వున్నాం. 50 కోట్ల నిరక్షరాస్యులు, 40 కోట్ల దరిద్రులు, 2 కోట్ల నమోదయిన నిరుద్యోగులు, వ్యవసాయ పారిశ్రామిక రంగాలలో మాంద్యం, రాజకీయ సామాజిక సంక్షోభం, ఇక్కడిదాకా తెచ్చింది వీళ్ళ "ప్రతిభ" దేశాన్ని. ఈ ప్రతిభ ఇంకింత రాణించకపోతే మించిపోయిందేమిటో అర్థంకాదు. తప్పుడువైద్యం చేసే వైద్యుల జాబితా, కూలిపోయిన వంతెనలు కట్టే ఇంజనీర్ల జాబితా తయారుచేస్తే అందులో అంతా అగ్రకులాల వారే వుంటారనడానికి ఎటువంటి సందేహం అక్కరలేదు.

అయితే ఈ విషయాన్ని కొంచెం లోతుగా పరిశీలించాల్సిన అవసరం వుంది. ప్రతిభను గురించి మాట్లాడుతున్నవాళ్ళు ఆ మాటకు ఇస్తున్న నిర్వచనం ఏమిటి? దానిని కొలవడానికి ఉపయోగిస్తున్న ప్రమాణం ఏమిటి? విద్యారంగంలో రాణించడమే

ప్రతిభఅని, పరీక్షలలో వచ్చే మార్కులు దానికి కొలమానం అని వీళ్ళ అభిప్రాయం. ఇదే నిజమైనా ఇంటా, బయటా సమానమైన అవకాశాలు కల్పిస్తే దళితులు కూడా వీళ్ళతో సమానంగా రాణించగలరు. ఆ విషయాన్ని పక్కకు పెట్టి ప్రతిభకు వీళ్ళిస్తున్న నిర్వచనాన్ని కొంచెం పరిశీలిద్దాం.

పరీక్షలలో మార్కులు వచ్చే వాళ్ళందరికీ విషయపరిజ్ఞానం వుంటుందా? విషయపరిజ్ఞానం వున్నవాళ్ళందరికీ పనిలో సామర్థ్యం వుంటుందా? ఫస్టు మార్కులు వచ్చిన వైద్యులు, ఇంజనీర్లు తమ వృత్తులను సమర్థవంతంగా నిర్వహిస్తున్నారా? అవునని అనుకోవడమేకాని దీని గురించి ఎవరైనా విషయ సేకరణ చేసారా? సామర్థ్యం వున్నా అది సమాజానికి ఉపయోగపడి తీరుతుందా? చాలా సామర్థ్యం వున్న వైద్యుడు కంప్యూటరైజ్డ్ డయాగ్నొస్టిక్ సెంటర్‌లోనో, ఏర్‌కండిషన్డ్ ఫైవ్‌స్టార్ ఆసుపత్రిలోనో పనిచేయవచ్చును. చాలా సామర్థ్యంగల ఇంజనీరు ధనికుల కోసం అత్యంత ఆధునికమైన బంగళాలు డిజైన్ చేయడంలో తన సామర్థ్యాన్నంతా వినియోగించవచ్చు. చాలా సామర్థ్యంగల వైజ్ఞానికుడు ప్రపంచాన్ని నాశనం చేసే అణ్వాయుధాల తయారీలో తన సామర్థ్యాన్నంతా వినియోగించవచ్చును. అంతేకాదు. వీళ్ళు తమ సామర్థ్యాన్నంతా నీతి బాహ్యమైన పనులలో వెచ్చించవచ్చును. స్మగ్లర్లు, లంచగొండ్లు, దొంగవ్యాపారస్తులు కావచ్చును. ఇవేవీ కాకపోయినా తమ సామర్థ్యాన్ని ఈ దేశప్రజల మేలుకోసం వినియోగించాలన్న పట్టింపు లేకుండా డిగ్రీ సంపాదించుకోగానే విదేశాలకు పోవచ్చును. విద్యారంగంలో అత్యధికంగా రాణించే వాళ్ళు ఈ పనే చేస్తున్నారు. వీళ్ళ విద్య మీద ఈ దేశ ప్రజలు కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు పెడుతున్నారు. ఆ ఖర్చు లేకపోతే వీళ్ళ ప్రతిభ అసలు రాణించేదికాదు. కానీ వీళ్ళు ప్రజలకు అందుకు మారుగా ఏమీ ఇవ్వకపోగా ప్రజలకు అందుబాటులో లేని వృత్తులలోనికో, విదేశాలకో పోతున్నారు.

మనిషికి వుండే విలువలను ప్రస్తావించకుండా ప్రతిభను గురించి, సామర్థ్యాన్ని గురించి మాట్లాడడంలో అర్థంలేదు. ప్రజల క్షేమాన్ని గురించి పట్టింపు, పనిలో నిమగ్నత వుండే వాళ్ళ సామర్థ్యం వల్లనే ప్రజలకు మేలు జరుగుతుంది. అదే సామాజికంగా ఉపయోగకరమైన సామర్థ్యం. ఇవ్వాళ బంగారుపతకాలు పొందుతున్న విద్యార్థులలో ఈ రకమైన విలువలున్నాయా?

మరొక ప్రశ్నకూడా వేసుకోవాలి. ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలు ప్రతిభ వున్నవాళ్లకే ఇవ్వాలంటున్నారు. ప్రతిభకు ఇస్తున్న నిర్వచనాన్ని పక్కకు పెట్టి, ఇది ఒక ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలకేనా లేక అన్నిటికీ వర్తిస్తుందా? కొడుకుకు ప్రతిభ వుంటేనే తండ్రి ఆస్తికి వారసుడు అవుతున్నాడా? ప్రతిభవున్నా లేకపోయినా తండ్రిఆస్తి కొడుకుకే రిజర్వు అయిపోలేదా? భూమిగల వాళ్ళందరికీ వ్యవసాయం చేయడంలో ప్రతిభవుందా? సేద్యం చేయడంలో ప్రతిభ వున్నవాళ్ళకే భూమి అంతా పంచేస్తామంటే ఒప్పుకుంటారా? చెప్పులు కుట్టేవాళ్ళకే చెప్పుల ఫ్యాక్టరీలు చెందాలనీ, బట్టలునేసే వాళ్ళకే బట్టల ఫ్యాక్టరీలు చెందాలనీ, మూటలు మోసేవాళ్ళకే గోడౌన్లు చెందాలని చట్టం చేస్తే ఒప్పుకుంటారా? ఆస్తిలో కానీ, ప్రైవేటు సెక్టర్ ఉద్యోగాలలోకానీ, ప్రైవేటు కళాశాలల సీట్లలోకానీ వారసత్వానికి, బంధుత్వాలకు, రికమెండేషన్లకు, "మావాడు" అనే సామాజిక సంబంధానికి ఉన్న ప్రాధాన్యం ప్రతిభకు లేదు. దీని వల్ల

నూటికి 90% ప్రయోజనం పొందుతున్నది అగ్రకులాల వాళ్ళే. వాళ్ళ యాజమాన్యంలోలేని ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలలో తమకు ప్రవేశం కావాలని దళితులు కోరుకుంటే ఇంత దుమారం లేపుతున్నారు. సమాజంలోని అన్ని వనరులనూ ఆక్రమించుకున్న వాళ్ళు ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలనే ఈ చిన్న వనరును కూడా దళితులతో పంచుకోవడానికి సిద్ధంగా లేరు. ఆస్తినుండి ఉద్యోగాలదాకా అన్ని వనరులలోనూ జనాభా ప్రాతిపదిక మీద ప్రవేశం డిమాండ్ చేస్తే ఆకాశమే బద్దలవుతుందో, ప్రళయమే వచ్చేస్తుందో.

ప్రతిభ పోతూవుందని గొంతుచించుకుంటూన్నవాళ్ళంతా తమకు ప్రతిభవుందనీ, అది తమ స్వంతం అనీ, దానికి గుర్తింపు ఇవ్వడం దేశానికే మంచిదని భావిస్తున్నారు. వాళ్ళకు ఏపాటి ప్రతిభవుందో వాళ్ళ వృత్తులలో వాళ్ళు వెలగబెడుతున్న నిర్వాకం తెలుపుతుంది. ఒకవేళ వున్నా ఆ ప్రతిభ వాళ్ళ సొంతంకాదు. అది సామాజికమైనది. ఒకవ్యక్తికి గల ప్రతిభ వెనుక మూడువేల సంవత్సరాల చారిత్రక విజయాలు వున్నాయి. ఇవ్వాళ తన చుట్టూవున్న కోట్లాది ప్రజల శ్రమ వుంది. ఆ చారిత్రక విజయాలను అందరికీ సమంగా దక్కనివ్వలేదు. ఈ శ్రమ ఫలాన్నీ దక్కనివ్వడంలేదు. చరిత్ర, నాగరికత, కొందరి వారసత్వం అయ్యాయి. కులవ్యవస్థ కొందరిని నాగరికత నుండి బహిష్కరించింది. కొందరికి దాని విజయాలను కట్టబెట్టింది. ఆ సంపదనంతా అనుభవించనిదే ఎవ్వడూ "ప్రతిభావంతుడు" కాలేదు. అగ్రకులాలకు చెందిన వాళ్లకు చారిత్రక కారణాలవల్ల మూడు సహస్రాబ్దాల సాంస్కృతిక ప్రగతి ఎక్కువగా అందుబాట్లో వుంది. దళితులకు లేదు. చదువుకొనడానికి ఆస్తిపరులకుండే అవకాశాలు ఆస్తిహీనులకు లేనట్టే అగ్రకులాలకు ఉండే అవకాశాలు దళితులకు లేవు. తమ "ప్రతిభ"ను సంపాదించు కొనడంలో తాము కులవ్యవస్థకు ఎంతగా రుణపడి ఉన్నారో రిజర్వేషన్ వ్యతిరేకులకు అర్థం అయినట్టు లేదు. దళితుల శ్రమ ఫలితం అయిన నాగరికతను వాళ్లకు కాకుండా చేసి, తాము స్వంతం చేసుకొని ఇప్పుడు అదంతా తమ స్వంత ప్రతిభే ననుకుంటున్నారు. ఈ అహంభావం వాళ్లు ఎంచుకుంటూన్న ఆందోళన రూపాలలోనే వుంది. రోడ్లు ఊడవడం, బూట్లు పాలిష్ చేయడం, మూటలు మోయటం మొదలయినవన్నీ ఆయావృత్తుల పట్ల న్యూనతాభావంతో చేస్తూన్న పనులేతప్ప వేరే కాదు. అవన్నీ దళితులు చేయవలసిన పనులనీ, రిజర్వేషన్ల వల్ల దళితులు ఇంజనీరూ, డాక్టర్లూ అయిపోతే తాము ఈ 'నీచ'వృత్తులు చేపట్టవలసి వస్తుందనీ ఈ చర్యల ద్వారా చెప్తున్నారు. ఈ అహంభావ ప్రదర్శనకు దళితులు రెచ్చిపోతే దానికి బాధ్యులు ఎవరు?

III. కులప్రాతిపదిక – ఆర్థికప్రాతిపదిక :

రిజర్వేషన్లకు కులప్రాతిపదిక బదులు ఆర్థిక ప్రాతిపదిక ఉండాలనీ, ఏకులానికి చెందినా పేదవాళ్ళంతా ఒకటేననీ ఒక వాదన ఉంది. సుప్రీంకోర్టు కూడ ఈ అభిప్రాయాన్ని పదేపదే వ్యక్తంచేసింది. దేశంలోని మేధావులలో అత్యధిక భాగం ఇవ్వాళ ఇదే అభిప్రాయాన్ని కలిగివున్నారు.

కులాన్ని చూడదలచుకోని వాళ్లకు ఇవి చాలా ఆకర్షణీయమయిన వాదనగా అనిపిస్తుంది. ఈ వాదన నిజమయితే ఎంతో బాగుండునుకూడా. కానీ దురదృష్టవశాత్తూ

అది నిజంకాదు. కేవలం ఆర్థిక ప్రాతిపదిక మీదనే రిజర్వేషన్లు కల్పిస్తే సమాజంలో 15 శాతంలోపు వున్న అగ్రకులాలు మొత్తం రిజర్వేషన్లను కొట్టేస్తారనడంలో ఎటువంటి సందేహం లేదు.

విద్యకూ, తెల్లబట్టల ఉద్యోగాలకూ పుస్తక విజ్ఞానం ప్రాతిపదిక. పుస్తక విజ్ఞానం సాంస్కృతికమయినది. పుస్తకాలలో మనం నేర్చుకునేది కేవలం విషయ పరిజ్ఞానం కాదు. ఒక సంస్కృతిని, భావవాతావరణాన్ని, ప్రాపంచిక దృక్పధాన్ని, అందులో అంతర్భాగంగా విషయ పరిజ్ఞానాన్ని పొందుతాం. ఇవ్వాళ విద్యారంగంలో చలామణి అవుతున్న సంస్కృతి తరతరాల భారతీయ సంస్కృతి, దానికి కొత్తగా తెచ్చి అతికించుకున్న ఆంగ్లేయసంస్కృతి. అందుకే పుస్తక విద్య ఈ భారతీయ సంస్కృతికి అసలుసిసలు వారసులయిన బ్రాహ్మణులకూ, బ్రాహ్మణీకరణ చెందిన ఇతర అగ్రకులాలకూ అబ్బినంత సులభంగా ఇతరులకు అబ్బదు. ఇంగ్లీష్ చదువులనూ, తెల్లవాడి సంస్కృతినీ కూడ ఈ కులాల వాళ్లే ముందు ఆశ్రయించారు కాబట్టి కొత్తగా అతికించుకున్న ఆంగ్లేయ సంస్కృతికూడా వాళ్లకు ఒంటబట్టినంత సులభంగా ఇతరులకు ఒంటబట్టదు. ఉదాహరణకు ఒక భారతీయుడిని అమెరికాకు తీసుకుపోయి స్కూల్లో ప్రవేశపెట్టి స్థానికులతో సమంతా పోటీ పడమంటే చాలా కష్టపడతాడు. ఆర్థికంగా వాళ్లతో సమానమయినా, తనదికాని సంస్కృతిలో, తనదికాని భావ వాతావరణంలో అతను తెల్లవాళ్ళతో సరితూగలేడు. ఈ విషయాన్ని అక్కడున్న భారతీయులు (ఎక్కువగా అగ్రకులాలవాళ్లు) గుర్తించి, తమకు ప్రత్యేక రాయితీలు కావాలని గొడవచేస్తున్నారు. ఇక్కడ మట్టుకు దళితులు రాయితీలు అడగడానికి వీలులేదనీ, చేతనైతే తమతో సమంగా పోటీపడి గెలవాలనీ రోడ్డెక్కి ఆందోళన చేస్తున్నారు.

అసలు విజ్ఞానానికీ, సామర్ధ్యానికీ, ప్రతిభకూ ఇస్తూన్న నిర్వచనమే చాలా వివక్షతోకూడుకొని వుంది. ప్రజలకు తమ జీవన విధానాన్ని అనుసరించి అనేక విషయాలను గురించి విజ్ఞానం ఉంటుంది. వ్యవసాయాన్ని గురించి ఎంతో పరిజ్ఞానం లేనిదే రైతు పంటలు పండించలేడు. బట్టలునేసేవాళ్లు, రంగులు అద్దేవాళ్లు, కుండలు చేసేవాళ్లు, కల్లుతీసేవాళ్లు, సహస్ర వృత్తుల ఈ జనానికి ఎంతో విషయ పరిజ్ఞానం ఉంటుంది. అయితే దీనికి విజ్ఞానంగా మనదేశంలో గుర్తింపులేదు. బ్రాహ్మణ సంస్కృతి వీళ్ల శ్రమను నీచంగా చూసినట్టే, వీళ్ల విజ్ఞానాన్నీ తృణీకారభావంతో చూసింది. ఆధునిక కాలంలోనయినా శాస్త్ర సాంకేతిక విజ్ఞానం ఈ శ్రామిక ప్రజల సాంప్రదాయిక విజ్ఞానంనుండి ఆవిర్భవించిందా అంటే లేదు. పాశ్చాత్య దేశాలనుండి దిగుమతి అయింది. సంప్రదాయిక బ్రాహ్మణ సంస్కృతినీ, పాశ్చాత్యదేశాలనుండి దిగుమతి అయిన భావాలనూ, సాంకేతిక విజ్ఞానాన్నీ, కలగలిపి మన స్కూళ్లలోనూ, కాలేజీలలోనూ సిలబస్ తయారుచేసుకున్నాం. ప్రజలకుండే విజ్ఞానానికి ఈ సిలబస్‌లో గుర్తింపులేదు. ఈ సిలబస్ 'విజ్ఞానం' గా గుర్తిస్తున్నదానికి ప్రజల నిత్య జీవితంలో స్థానం లేదు. ఈ రకంగా రూపొందిన విద్యారంగంలో రాణించడాన్ని 'ప్రతిభ' గా గుర్తిస్తే ఆ 'ప్రతిభ' బ్రాహ్మణసంస్కృతిలోనూ, పాశ్చాత్య సంస్కృతిలోనూ పెరిగిన వాళ్లకు అబ్బినంత సులభంగా ఇతరులకు అబ్బదు. స్కూలు పాఠ్యపుస్తకాలలోనుండి తిక్కన భారతం పద్యాలనూ, కెన్నెడీ, అబ్రహాం లింకన్‌ల జీవిత గాథలనూ తొలగించి బట్టల మగ్గాల గురించీ నాగలి కర్రుగురించీ

పాఠ్యాంశాలు పెడితే బ్రాహ్మణుల పిల్లలూ ఆఫీసర్ల ఇళ్లలోని కాన్వెంట్ సంస్కృతిలో పుట్టిన పిల్లలూ శ్రామిక కులాల పిల్లలతో పోటీ పడడానికి ఎంత కష్టపడతారో ఊహించడం కష్టంకాదు. విజ్ఞానానికి ప్రస్తుతం ఇస్తున్న అప్రజాస్వామిక నిర్వచనాన్నయినా తొలగించాలి, లేదా ఇదే విజ్ఞానం అనుకుంటే ఆ 'విజ్ఞానం' శ్రామిక కులాల నిత్యజీవితంలోనూ, సంస్కృతిలోనూ భాగం అయ్యేదాకా వాళ్లకు ప్రత్యేక రిజర్వేషన్లు కల్పించాలి. ఈ రిజర్వేషన్ల వల్ల అసమర్థులూ, సోమరులూ తయారవుతారనే వాదన కుల అహంకారం నుండి పుట్టినదేగానీ వాస్తవంకాదు. రిజర్వేషన్లతో కాలేజీలో ప్రవేశించిన వాళ్లు చాలా మంది కష్టపడి చదివి ఫస్టుర్యాంక్ సంపాదించుకుంటున్నారు. తమ ఉద్యోగాలలో రాణిస్తున్నారు. అయితే ఒకరిద్దరు ఇట్లా రాణించినంత మాత్రాన సరిపోదు. వాళ్ల జీవితాలకూ, ప్రస్తుత విద్యావిధానానికీ మధ్యనున్న కృత్రిమమయిన అంతరం తొలగిపోయే వరకు రిజర్వేషన్లు ఇవ్వడం అవసరం.

రిజర్వేషన్లకు ఆదాయపరిమితిపెట్టాలనీ లేదా ఒక తరం తరువాత ఇవ్వకూడదనీ ఒక వాదన ఉంది. ఇది పైకి ఆకర్షణీయంగా కనిపిస్తుంది గానీ కొంచెంలోతుగా ఆలోచించడం అవసరం. అసలు దేనికయినా ఆదాయపరిమితి అనేది మన దేశంలో ఆచరణ సాధ్యంకాదు. కేవలం ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలు తప్ప వేరే ఏ ఆధారం లేనివాళ్లు, అందులోనూ లంచగొండ్లు కానివాళ్లు ఎవరయినా ఉంటే వాళ్లకు మట్టుకే కచ్చితమయిన ఆదాయం ఉంటుంది. వేరే ఎవ్వరికీ ఉండదు. ఒకవేళ ఆదాయపరిమితి ప్రాతిపదిక మీద పేదవాళ్లకు మాత్రమే ఇచ్చినా తప్పుడు సర్టిఫికేట్లుపెట్టి డబ్బున్న వాళ్లు వాడుకుంటారు. సామాజికంగానూ విద్యాపరంగానూ వెనుకబడిన వర్గాలకు రిజర్వేషన్లు ఇవ్వాలనే నిర్ణయానికి వచ్చినతరువాత ఆ వెనుకబాటుతనం ఎంతకాలం ఉంటే అంత కాలం ఇవ్వవలసి ఉంటుందనేది విదితమే. '40 ఏళ్లుగడిచాయికదా, ఒకతరం గడిచింది కదా ఇంకానా' ? అని అడుగుతున్నారు. ఆ ప్రశ్నవేసిన వాళ్లనే అడగాలి. సామాజిక వెనుకబాటుతనం పోయినట్టే అనుకుంటున్నారా? పోకపోతే దానికి బాధ్యులు దళితులా లేక అగ్రకులాలా? ఎవరిని అడగవలసిన ప్రశ్న ఎవరిని అడుగుతున్నారు?

మనం ఒక పోటీ వ్యవస్థలో బ్రతుకుతున్నాం. ఉద్యోగాలకోసం పోటీ, వనరులకోసం పోటీ, విద్యకోసంపోటీ, ఆస్తికోసం పోటీ, అధికారం కోసంపోటీ, అన్నిటా పోటీ మన సామాజిక జీవితంలోనికి ప్రవేశించింది. ఈ పోటీలో నిలదొక్కుకొనడానికి బలహీనులకు చేయూత అవసరం. అగ్రకులాలకు చెందిన పేదవాళ్లకు ఆ కులాలకు చెందిన ఆస్తిపరులూ, అధికారులూ, బలవంతులూ 'మనవాడు' అనే ఆత్మయతతో 'ఎంతో కొంత చేయూతనిస్తారు (అంటే అగ్రకులాలలోని పేదలకు సమస్యలే లేవని కాదు, కొంత సహాయం దొరుకుతుందని మాత్రమే మా ఉద్దేశ్యం). వెనకబడ్డకులాలలోకూడ అటువంటి ఒక బలమైన వర్గం ఏర్పడితే ఆ కులాలలోని పేదలకు కొంత సహాయం దొరక గలుగుతుంది. వాళ్ల అవసరాలకు కనీసం రాజకీయాలలో వ్యక్తీకరణ దొరుకుతుంది. ఒక తరానికే రిజర్వేషన్ అనీ, ఆదాయపరిమితి అనీ ఆంక్షలు పెడితే ఈ మార్పుకు ఆటంకం కాగలదు.

అగ్రకులాలలో ఒక బలవంతుల వర్గం వాళ్ల 'ప్రతిభ' వల్ల ఏర్పడలేదు. ఇతరులను దోచుకొనడానికి కావలసిన ఆస్తివుంది. రాజకీయఅధికారం వుంది, ఇతరులకు కాకుండచేసి తామే స్వంతం చేసుకున్న నాగరికతవుంది. కులవ్యవస్థ వీటిని సమకూర్చిపెట్టింది. వీటిని నిలుపుకోవడంకోసం, పెంపుదల చేసుకోవడం కోసం, కులాన్ని నిరభ్యంతరంగా వాడుకుంటూనే ఉంటారు. ఎంఎల్‌ఏ టికెట్టుకోసం కులం, మంత్రిపదవికోసం కులం, కాంట్రాక్టుకోసం కులం, బ్యాంకులో అప్పుకోసం కులం, ఉద్యోగంకోసం కులం, ప్రమోషన్‌కోసం కులం - కులాన్ని వాడుకోకుండ వాళ్లు ఆధిపత్యాన్ని సంపాదించుకోలేదు, నిలబెట్టుకోలేదు. వెనకబడ్డవాళ్లు తమ కులాన్ని ఈ రూపంల్లోకాక రిజర్వేషన్ల రూపంలో వాడుకొని తమలోనూ ఆర్థికంగా, ఉద్యోగరీత్యా, రాజకీయంగా బలవంతులయిన ఒక వర్గాన్ని తయారు చేసుకుంటామంటే అక్కడ మాత్రం ఒక తరానికే పరిమితం చేస్తామనీ, ఆదాయపరిమితి పెడతామనీ అంటారు. నిజానికి ఈ రిజర్వేషన్ వ్యతిరేక ఆందోళన మన కులవ్యవస్థలోని ద్వంద్వనీతిని మొత్తం నగ్నంగా బయటకు తెచ్చింది. ఆస్తిని కూడ ఒక తరానికే పరిమితం చేస్తామనీ, రెండవ తరానికి అది వారసత్వంగా సంక్రమించదనీ, రెండవతరం కష్టపడి మళ్లీ సంపాదించుకోవలసిందేననీ అంటే ఒప్పుకుంటారా? తండ్రి లాయరు, డాక్టరు అయితే ఆ ప్రాక్టీసు కొడుకుకు సంక్రమించదనీ విడిగా కృషి చేసి సంపాదించుకోవలసిందేననీ అంటే ఒప్పుకుంటారా? కులం లాగా ఆస్తికూడ పుట్టుకతో సంక్రమిస్తుంది. ఆస్తిలో స్వాభావికంగానే 'రిజర్వేషన్' ఉంది. దానినెందుకు వ్యతిరేకించరు? పుట్టుకతో సంక్రమించే ఆస్తికి వారసులయ్యే వాళ్లు సోమరులూ, అసమర్థులూ అయి దేశాన్ని నాశనం చేస్తారంటే ఒప్పుకుంటారా? వేల సంవత్సరాలగా బ్రాహ్మణులు తమకే స్వంతం చేసుకున్న పుస్తక విద్య బ్రాహ్మణకుటుంబాలకు వారసత్వంగా వచ్చింది. అది వాళ్ల 'రిజర్వేషన్'. ఇన్ని తరాలయ్యాయికదా, ఇంక ఆ రిజర్వేషన్ చెల్లదు, ఇక మీదట బ్రాహ్మణ పిల్లలు ఇళ్లలో పెరగడానికి వీలులేదు, పుట్టగానే హాస్టల్‌లో వేస్తామంటే ఒప్పుకుంటారా? అసలు సమాజంలో ఎన్ని రకాల రిజర్వేషన్లు నడుస్తున్నాయి! ఆస్తి, డబ్బు, రికమెండేషన్, బంధుత్వం, సాంస్కృతిక గుత్తాధిపత్యం - ఇన్ని ఉండగా వీటిలో ఏదీ ఒకతరానికి గానీ పేదవాళ్లకు మాత్రమే గానీ పరిమితం కాకపోగా, తద్విరుద్ధంగా ఆస్తిపరులను మరింత ఆస్తిపరులను చేయడానికీ బలవంతులను మరింత బలవంతులను చేయడానికీ ఇవి తోడ్పడుతుండగా, ఒక్క కులరిజర్వేషన్ల మీదమట్టుకు పరిమితులు పెట్టడం దళితులకు మరొక్కసారి అన్యాయం చేయడంకాదా? చరిత్రక్రమంలో వాళ్లలోని పేదవాళ్లే వాళ్లలోని పెత్తందారీ వర్గాన్ని వ్యతిరేకించేరోజువస్తే అప్పుడు ఈ పరిమితులు అర్థవంతం అవుతాయిగానీ, అన్నిరకాల రిజర్వేషన్లనూ తరాలతరబడి అనుభవిస్తూవున్న అగ్రకులాల వాళ్లు వీటిని గురించి మాట్లాడడం సహించరాని ద్వంద్వనీతి అవుతుంది.

ముగింపు

మనదేశంలో రాజకీయవాతావరణం రోజురోజుకూ అప్రజాస్వామికంగా తయారవుతూవుంది. సంపదనూ అధికారాన్నీ చేజిక్కించుకున్నవాళ్లు మరింతపొందాలని చూస్తున్నారేగానీ పేదలతో ఏ మాత్రం పంచుకోవడానికి సిద్ధంగా

లేరు. రిజర్వేషన్ల సమస్య వచ్చినప్పుడు అగ్రకులాలలోని పేదవాళ్లను గురించి కన్నీళ్లు కారుస్తారుగానీ వాళ్లతోనూ ఏదీ పంచుకోవడానికి సిద్ధంగాలేరు.

భూసంస్కరణలు, కనీసవేతనచట్టాలు, కార్మికచట్టాలు, ఇతరసంక్షేమచట్టాలు, మూలనపడిపోయినాయి. వ్యవసాయ అభివృద్ధి, పారిశ్రామిక అభివృద్ధి, స్తంభించినాయి. ఉన్నంతలో దోచుకుంటూ తమ అధికారాన్నీ ఆస్తినీ పెంచుకుంటున్నారు. ఈ క్రమంలో కులం వాళ్లకొక బలమయిన సాధనంగా ఉపయోగపడుతూవుంది. పార్లమెంట్‌నుండి పంచాయితీ స్థాయిదాకా అన్ని ఎన్నికలలో, వ్యవసాయపరపతి సంఘాలలో మార్కెటింగ్ సొసైటీలలో, ఇంకాఎన్ని రాజకీయ సంస్థలుంటే అన్నింటిలోనూ తమ ప్రాబల్యాన్ని నిలబెట్టుకోవడానికి కులాన్ని ఒక సాధనంగా వాడుకుంటున్నారు. కాంట్రాక్టర్లకు కాంట్రాక్టులు, పెట్టుబడిదార్లకు ప్రభుత్వరుణాలు, వ్యాపారస్తులకు ఎగుమతి దిగుమతి లైసెన్సులూ, బ్రోకర్లకు దళారీతనం చేసే అవకాశాలు, ఏవీకూడ కులాన్ని వాడుకోకుండ రావడంలేదు. ఆర్థికరాజకీయ రంగాలలో ఆధిపత్యాన్ని నిలబెట్టడంలో కులం ఈ విధంగా ఒక బలమయిన సాధనంగా తయారయింది. తండ్రులు తమ కులాన్ని వాడుకొని ఈ విధంగా బలపడబట్టే కొడుకులకు అన్ని అవకాశాలూ సమకూరి 'ప్రతిభ' వచ్చింది. ఇవ్వాళ 'ప్రతిభను' బ్యానర్లమీద ఎక్కించి ఊరేగుతున్న యువకులకు 'ప్రతిభ' కులం ప్రమేయం లేకుండ ఊడిపడలేదు. వాళ్ల తండ్రుల ఆస్తులయినా ఉద్యోగాలయినా వ్యాపారాలయినా రాజకీయప్రాబల్యమయినా కులాన్ని వాడుకోకుండ పుట్టలేదు. నిలవలేదు. ఆ కులాలలోని పేదవాళ్లు కూడ ఈ ఆధిపత్యం వల్ల కొంతకాకపోతే కొంత ప్రయోజనం పొందుతుంటారు. తమకులంవాడు కాంట్రాక్టర్ అయితే మేస్త్రీ పనిదొరకవచ్చును. వ్యాపారస్తుడయితే షాపుగుమాస్తా పనిదొరకవచ్చును. ఆఫీసర్ అయితే టైపిస్టు ఉద్యోగం దొరకవచ్చును. అగ్రకులాలలో నిరుద్యోగసమస్య లేదనేది మా అభిమతం కాదు. అయితే కులాన్ని వాడుకొని కొంతమేరకు దానిని ఎదుర్కొనే అవకాశంవాళ్లకు ఉంటుందనేది వాస్తవం.

దోచుకోవడమే ప్రధానమయిపోయిన రాజకీయాలలో ప్రజలపట్ల అణచివేతే ప్రధాన విధానం. వాళ్లు ఐక్యమై ఉద్యమించిన చోట్ల పోలీసుబలగాలను పెట్టి అణచివేత ప్రయోగిస్తే, వాళ్లు సంఘటితంగా లేని చోట కులపరమయిన దాడులు చేస్తున్నారు. అగ్రకులాలకు చెందిన మధ్యతరగతిని సహితం కదిలించి దళితులపైన ప్రాణాంతకమయిన దాడులు చేయిస్తున్నారు. కారంచేడునుండి ఈనాటిదాకా అటువంటి దాడులు అనేకం చూసాము.

అయితే భౌతికదాడులొక్కటే అణచివేత కాదు. ఆర్థికంగా సామాజికంగా రాజకీయంగా పేదలంతా పైకి రావాలని ఏ ఆదర్శమయితే రాజ్యాంగం చెప్తుందో ఆ పైకిరావడం అనేదానికి అవకాశం లేకుండ చేయడమూ అణచివేతే. భూములూ ఆస్తులూ వ్యాపారాలూ పోనివ్వండి. కనీస జీవనం కూడ వాళ్లకు దక్కనివ్వడంలేదు. రిజర్వేషన్లు ఇస్తాననిచెప్పే ప్రభుత్వం భూసంస్కరణలనుగురించి మాట్లాడదు, అడవులలో గిరిజనులకు హక్కులు కల్పించడాన్ని గురించి మాట్లాడదు, కల్లు కాంట్రాక్టుగానీ చేపల కాంట్రాక్టుగానీ బంజర్లలోని వంటచెరుకు కొట్టి అమ్ముకునే కాంట్రాక్టుగానీ, ఆయావృత్తులలోవున్న వారికే తప్ప వేరే వాళ్లకు ఇవ్వరాదంటే

మాట్లాడదు, వెనుకబడినప్రాంతాల వ్యవసాయ అభివృద్ధిని గురించి మాట్లాడదు, తమ వృత్తులను వదిలిపోక తప్పని పరిస్థితి ఏర్పడుతూవున్న చాకలి మంగలి కమ్మరి కుమ్మరి వడ్రంగి పద్మశాలి తదితర కులాల ఉద్యోగ సమస్యను గురించి మాట్లాడదు. కూలివాళ్ల కనీసవేతనాన్ని గురించి మాట్లాడదు. ఇవన్నీ కూడ 'ఎస్‌సి, ఎస్‌టి, బీసి' కులాల సమస్యలే, కాని వీటిని గురించి ఈ ప్రభుత్వాలు మాట్లాడవు. ఈ కులాలలో కొంచెం నోరున్న వాళ్ల నోళ్లు మూసేయడానికని విద్యాఉద్యోగరంగాలలో రిజర్వేషన్ల గురించి మట్టుకు ప్రభుత్వం మాట్లాడుతుంది.

అయితే ఈ మాట్లాడటంలో కూడ చిత్తశుద్ధిలేదు. ఎందుకంటే ఉన్న ఉద్యోగాలు ఎంత కొన్ని అయినా ఈ చర్య కులవ్యవస్థ మూలాన్ని తాకుతుంది. అంతటి ప్రజాస్వామికపరిణామాన్ని తట్టుకునే శక్తి మన రాజకీయ వ్యవస్థకులేదు. అది అన్ని రకాలగానూ తనప్రజాస్వామిక స్వభావాన్ని కోల్పోయింది. అందుకనే రిజర్వేషన్ వ్యతిరేక ఆందోళన పట్ల అన్ని పార్టీల ప్రభుత్వాలూ అంత సానుభూతితో వ్యవహరిస్తున్నాయి. వాళ్లు నిరాఘాటంగా బస్సులను విధ్వంసం చేస్తూ హైజాక్‌చేస్తూ రోడ్లు ఆపేస్తూ రోడ్లమీద నృత్యనాటికలు వేస్తూ ఆందోళన సాగిస్తున్నారు. వాళ్లకు ఆందోళన చేసే హక్కులేదని మా అభిమతం కాదు. తప్పకుండ వుంది. కానీ పేదలు చేసే ఏ ఆందోళననూ కొంచెం కూడ సహించని ప్రభుత్వం ఇంతగా వీటిని ప్రోత్సహించడం వింత అనిపించక తప్పదు. పేదలు చేసే ఏ ఆందోళనలోనయినా తప్పులను వెతుకుతూ విమర్శించే పత్రికలు రిజర్వేషన్ వ్యతిరేక ఆందోళనలో తాము కూడ భాగం అయిపోవడం వింత అనిపించక తప్పదు. పేదల ఆందోళనలలో ఏ కొద్ది హింస కనిపించినా దానిని ప్రజలంతా నిర్ద్వంద్వంగా ఖండించాలని విన్నపాలుచేసే మేధావులూ సంపాదకులూ, రిజర్వేషన్‌వ్యతిరేక ఆందోళనకారులు బస్సులను పెద్ద సంఖ్యలో విధ్వంసంచేస్తూంటే చూసీ చూడనట్టు ఊరుకోవడం కూడ వింత అనిపించక మానదు. ప్రజాఉద్యమాలమీద అణచివేత ప్రయోగించవద్దు, వాళ్ల సమస్యలు పరిష్కరించండి అని పౌరహక్కుల సంఘాలు అంటే 'అదిగో! మీరూ తీవ్రవాదులే' అని మామీద ఆరోపణలు చేసేవాళ్లంతా, 'రిజర్వేషన్ వ్యతిరేకుల మీద అణచివేత ప్రయోగించవద్దు, చర్చలకుపిలిచి మాట్లాడు' అని విశ్వనాథ్ ప్రతాప్‌సింగ్‌కు హెచ్చరిక చేయడమూ వింతగానే అనిపించకమానదు. ఏ సామాజిక విషయానికీ సాధారణంగా స్పందించని ఫైవ్‌స్టార్ న్యాయవాదులయిన సుప్రీంకోర్టు వకీళ్లు తమ కోర్టు ముందే పెండింగ్‌లో వున్న రిజర్వేషన్ వ్యతిరేక రిట్‌పిటిషన్ల మీద తామే తీర్పు చెపుతూ కోర్టును బహిష్కరించడం అన్నిటికంటే వింతగా అనిపించకమానదు. కులం మన సామాజిక రాజకీయవ్యవస్థను నిలబెట్టడంలో ఎంత ముఖ్యమయిన పాత్ర నిర్వహిస్తోందో దీనిని బట్టి తెలుసుకోవచ్చును.

రేపు సుప్రీంకోర్టులో జరగబోయే వాదనలలో గతంలో సందిగ్ధంగా వదిలేసిన అంశాలనే మళ్లీ లేవదీస్తారనుకోవడంలో సందేహం అక్కరలేదు. మొత్తం రిజర్వేషన్లు 50 శాతం మించరాదనేది ఒకటి. దీనిని గురించి గతంలో కూడ కొందరు సుప్రీంకోర్టు జడ్జిలు విభేదించారని చూసాం. రిజర్వేషన్లవల్ల వెనుకబడ్డకులాలలోని ధనికులే బాగుపడుతున్నారు కాబట్టి ఆదాయపరిమితి పెట్టాలనేది మరొకటి. దురదృష్టవశాత్తు, రిజర్వేషన్లకు సూత్రప్రాయంగా అనుకూలంగావున్న న్యాయమూర్తులు సహితం ఈ

'ఆదాయపరిమితి' అనేదానికి సుముఖంగా వున్నట్టు మనకు సుప్రీంకోర్టు తీర్పులను బట్టి తెలుస్తుంది. ఇక్కడ కూడ పైన చెప్పిన విచిత్రమయిన ద్వంద్వనీతి కనబడుతుంది. మనదేశంలో ప్రభుత్వం 'అభివృద్ధి' పేరుమీద చేపట్టిన ఏచర్యవల్లనయినా ధనికులే బాగుపడ్డారు. వ్యవసాయరంగంలో హరిత విప్లవం రావడంవల్ల వ్యవసాయదార్లలో ధనికులు మాత్రమే బాగుపడ్డారు. అయినా దానిని భూస్వాముల ప్రగతి అనలేదు. దేశప్రగతి అన్నారు. పారిశ్రామికీకరణ వల్ల పెట్టుబడిదార్లు కాంట్రాక్టర్లూ మాత్రమే బాగుపడ్డారు. అయినా దానిని కూడా డబ్బున్నవాళ్ల ప్రగతి అనలేదు. దేశప్రగతి అన్నారు. ఇంజనీరింగ్ కాలేజీలు, మెడికల్ కాలేజీలు, పరిశోధనా కేంద్రాలు, విశ్వవిద్యాలయాలు-వీటన్నిటివల్లా డబ్బున్న వాళ్లే బాగుపడ్డారు. కానీ దానినీ దేశప్రగతి అనే అన్నారు. మరి బీసిలలో డబ్బున్న వాళ్లు రిజర్వేషన్లవల్ల బాగుపడితే దానిని మట్టుకు దేశప్రగతిగా ఎందుకు భావించకూడదు? వెనుకబడ్డ కులాలలో ఒక బలమైన వర్గం తయారయి తమ రాజకీయ అధికారాన్నీ సామాజికపెత్తనాన్నీ సవాలుచేయడాన్ని సహించలేక పెట్టే వాదనలే తప్ప వేరే కాదు ఇవన్నీ. కీలకమయిన రక్షణ, సాంకేతిక రంగాలకు, ఉన్నత విద్యకూ రిజర్వేషన్లు వర్తించవని వి పి సింగ్ ప్రకటించిన సవరణ వెనక వున్నదికూడ ఈ వైఖరే.

ఈ ఆధిపత్యాన్నీ, దానికి ఆలంబనగా వున్న కులవ్యవస్థనూ నిలబెట్టుకోవడం కోసం సమాజంలోని పెత్తందారీ శక్తులు తమకులాలలోని సామాన్యప్రజానీకాన్ని రెచ్చగొట్టి రోడ్ల మీదికి తీసుకొస్తున్నారు. మీకు ఉద్యోగాలు దొరకవు అని బెదిరించి దళితుల మీదికి ఉసిగొల్పుతున్నారు. నిజానికి ఈ ఆందోళన ఉద్యోగాల గురించి కాదని వాళ్లకు బాగానే తెలుసు. రిజర్వేషన్లు నిరుద్యోగానికి కారణమూ కాదు, పరిష్కారమూ కాదు. ఈ అగ్రకుల 'ప్రతిభావంతుల' పాలనే నిరుద్యోగాన్ని పెంచిపోషించింది. దానికి అన్ని కులాలలోని పేదవాళ్లూ బలి అవుతున్నారు. అయితే ఉన్నకొద్ది ఉద్యోగాల కోసం అందరూ 'సమానంగా' పోటీ పడండి అంటే అది సామాజికంగా బలహీనులయిన వాళ్లకు అన్యాయం అవుతుందికాబట్టి ఆ బలహీనత పోయేదాకా చేయూత కావాలని అంటున్నాం. అంత మాత్రమే. అగ్రకులాలలోని పేదవాళ్ల మాటకొస్తే, ఎస్ సి, ఎస్ టి, బి సి లకు కులం ప్రాతిపదిక మీద రిజర్వేషన్లు ఇచ్చినట్టే తమకు ఆర్థిక ప్రాతిపదిక మీద 10 లేక 15 శాతం రిజర్వేషన్ ఇమ్మని కోరవచ్చును. ఆ కోరికను ప్రజలంతా సమర్థిస్తారు. అందరికీ అన్ని రిజర్వేషన్లూ వచ్చిన తరువాత, ఉద్యోగాల సమస్య పరిష్కారం కాలేదని అందరికీ అర్థం అవుతుంది. ఇవ్వాళ 'ప్రతిభ' పోతూవుందని గొడవచేస్తున్న వాళ్లెవరూ అప్పుడు ఆందోళన నడపడానికి ముందుకురారు. ఈ రిజర్వేషన్ వ్యతిరేక ఆందోళనలో నాయకత్వం వహిస్తున్న వాళ్లెవ్వరూ ఉద్యోగాలు కావలసిన వాళ్లుకారు. అప్పుడు ఉద్యోగాలు దొరకని పేదవాళ్లంతా ఒకటయి అందరికీ పనికల్పించగల నిజమయిన ప్రజాస్వామిక వ్యవస్థకోసం పోరాడవలసి ఉంటుంది. కొందరికోసం, కొందరు సంపన్నులను మరింత సంపన్నులు చేయడంకోసం, పార్లమెంటరీ రాజకీయాలనుండి ప్లానింగ్ కమిషన్ దాకా, విదేశీ అప్పుల నుండి కులం దాకా, అన్నిటినీ వాడుకొని బలవంతులు మరింత బలపడటంకోసం, నడుస్తూన్న ప్రస్తుత

అప్రజాస్వామిక వ్యవస్థ స్థానంలో అందరికీ నిజమయిన సమానత్వాన్ని ఇవ్వగల వ్యవస్థ రావాలని ఉద్యమించవలసి ఉంటుంది.

కేంద్రప్రభుత్వ ఉద్యోగాలలో ఎస్.సి, ఎస్.టిలు – బి.సిలు (%)

(సామాజికంగా ఎస్.సి. ఎస్.టిల కంటే బి.సిలు కొంత మెరుగయిన స్థితిలో వున్నారు. జనాభాలో కూడా చాలా ఎక్కువ వున్నారు. అయినప్పటికీ కేంద్రప్రభుత్వ ఉద్యోగరంగంలో ఎస్.సి, ఎస్.టిలకు రిజర్వేషన్లు ఉండగా బి.సిలకు లేకపోవడంవల్ల, ఏ కేంద్రప్రభుత్వ విభాగంలో చూసినా ఎస్.సి, ఎస్.టి. లకంటే బి.సిలు తక్కువ వున్నారు. క్లాస్ I ఉద్యోగాలనుండి క్లాస్ IV దాకా, మంత్రిత్వశాఖల నుండి కార్పొరేషన్ల దాకా, అన్నిటిలోనూ ఈ వాస్తవాన్ని చూడవచ్చును. మండల్ కమీషన్ సిఫారసుల అమలు అవసరం అని ఈ ఒక్క పట్టికే ఋజువుచేస్తుంది).

	క్లాస్ I		క్లాస్ II		క్లాస్ III + క్లాస్ IV	
	ఎస్.సి+ఎస్.టి	బి.సి	ఎస్.సి.+ ఎస్.టి	బి.సి	ఎస్.సి+ఎస్.టి	బి.సి
కేంద్రమంత్రిత్వ శాఖలు	7.18	2.59	13.66	3.98	30.95	8.41
కేంద్రప్రభుత్వ స్వయంప్రతిపత్తి సంస్థలు	6.64	5.09	18.74	11.74	20.78	20.98
పబ్లిక్ సెక్టర్ సంస్థలు	4.51	4.59	18.74	9.91	31.76	15.77
మొత్తం	5.68	4.69	18.18	10.63	24.40	18.98

కొడుకుకు ప్రతిభ వుంటేనే తండ్రి ఆస్తికి
వారసుడు అవుతున్నాడా?
ప్రతిభ ఉన్నా లేకపోయినా తండ్రి ఆస్తి కొడుకుకే
రిజర్వు అయిపోలేదా?
భూమిగల వాళ్లందరికీ వ్యవసాయం చేయడంలో
ప్రతిభ ఉందా?
సేద్యం చేయడంలో ప్రతిభ వున్నవాళ్లకే భూమి
అంతా పంచేస్తామంటే ఒప్పుకుంటారా?